

Sotsiaalministri määruse „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni hindamise kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määruse eelnõuga kehtestatakse inimeste tervisekahjustuste ja ebameeldivate aistingute vältimiseks üldvibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni hindamise kord. Võrreldes kehtiva määrusega sisulisi muudatusi ei tehta, vaid üksnes korrastatakse määruse teksti õigusselguse parandamise eesmärgil.

Vibratsioon on tahke keha mehaaniline võnkumine. Üldvibratsiooniks loetakse mehaanilist võnkumist, mis kandub üle seisvale, istuvale või lamavale inimesele läbi toetuspindade. Üldvibratsiooni puhul kaasnevad kesknärvisüsteemi talitluse häired (kiire väsimine, peavalu) ja kahjustub kuulmisnärv.

Määrus on järgimiseks kõikidele vibratsiooniallika omanikele, kes võivad ülemäära vibratsiooni tekitada. Need on allikad, mis tekitavad madalsageduslikku mehaanilist vibratsiooni, mis levib maapinna, konstruktsioonide või õhu kaudu, püsivalt või korduva mustriga. Tüüpilised näiteks ehitusmasinad ja -tööd, töömehhanismid nagu ekskavaatorid, kopad, puurimisseadmed, teekatet lõhkuvad või freesivad seadmed, rööbastransport (rongid, trammid, metroo), tööstusseadmed (nt kompressorid, turbiinid, generaatorid). Samuti impulssvibratsiooni allikad (lühiajaline, kuid tugeva mõjuga üksikündmus või korduv löök), näiteks lõhketööd kaevandustes ja pinnasetihendused.

Muudatus ei too kaasa lisakulusid ettevõtetele, vibratsiooni tekitavate allikate omanikele ja Terviseametile, sest sisulised muudatused võrreldes kehtiva määrusega puuduvad.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi rahvatervishoiu osakonna nõunik Ramon Nahkur (ramon.nahkur@sm.ee). Eelnõu juriidilise analüüsi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Piret Eelmets (piret.eelmets@sm.ee). Eelnõu on keeletoimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeletoimetaja Virge Tammaru (virge.tammaru@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud rahvatervishoiu seaduse (RT I, 02.01.2025, 3) jõustumisega 2025. aasta 1. septembril.

Eelnõuga asendatakse seni kehtinud sotsiaalministri 17. mai 2002. a määrus nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“ (edaspidi *määrus nr 78*). Määrus kehtestatakse rahvatervishoiu seaduse § 16 lõike 5 alusel.

Eelnõu koostamisel on lähtutud rahvastiku tervise arengukavast 2020–2030.¹

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb neljast paragrahvist ja ühest lisast.

---

¹ <https://www.sm.ee/rahvastiku-tervise-arengukava-2020-2030>.

Eelnõuga kehtestatakse sotsiaalministri määrus, mis sätestab vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni hindamise kord. Eelnõukohast määrust ei ole võrreldes määrusega nr 78 sisuliselt muudetud. Vibratsiooni piirväärtuste kehtestamisel lähtutakse ajavahemikust (päevane ja öine), vibratsiooniallika iseloomust (püsiv või muutuv vibratsioon) ning asukohast (elamud ja ühiskasutusega hooned). Vibratsiooniallikaid omavad isikud peavad oma tegevuses (nii planeerimise faasis kui ka juba käitamisel) lähtuma määruses olevatest piirväärtustest.

Määruse nõuded on aluseks vibratsiooniuringute ja riikliku järelevalve tegemisel. Määrus võimaldab kontrollida elukeskkonna tingimusi ning vajadusel rakendada meetmeid vibratsiooni mõju vähendamiseks.

Paragrahv 1 sätestab määruse reguleerimis- ja kohaldumisala, milleks on kehtestada inimeste tervisekahjustuste ja häiringute vältimiseks üldvibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes (nt koolid, lasteasutused, haiglad, hoolekandetasutused) ning vibratsiooni hindamise kord. Seadmeid, masinaid ja muid vibratsiooniallikaid tuleb paigaldada, hooldada ja kasutada sellisel viisil, et nende tekitatud vibratsioon elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ei ületa määrusega kehtestatud piirväärtusi. Määruse nõudeid tuleb arvestada ka ehitusprojektide koostamisel. Eesmärk on, et juba projekteerimise faasis oleks vibratsiooni arvestatud ja terviseriskid maandatud.

Paragrahvis 2 on sätestatud, et üldvibratsiooni piirväärtused elukeskkonnas on esitatud määruse lisas. Määruse lisas esitatud piirväärtuseid võrreldes kehtiva määrusega nr 78 muudetud ei ole.

Vibratsioon ei ole ainult ehitus- või tööstuslik nähtus – see mõjutab inimeste heaolu ja tervist elukeskkonnas. Vibratsioon levib hoonete konstruktsioonide kaudu ning võib häirida und ja puhkust, kehalist ebamugavust, nt peavalu, ärrituvust, stressi, tajutavat värisemist seintel, põrandal või mööblil, mis tekitab häiritust ja elukvaliteedi langust. Pikaajaliselt võib vibratsioon tekitada ka psühhosomaatilisi sümptomeid, eriti haavatavatel elanikkonnarühmadel (nt eakatel ja lastel). Selle tõttu on vaja kehtestada vibratsiooni piirväärtused elanikkonna kaitseks.

Rahvusvahelised uuringud on näidanud, et madalsageduslik vibratsioon (vahemikus 1–80 Hz) võib juba suhteliselt madalatel tasemetel olla häiriv, isegi kui see ei ole kuuldav ega otseselt tunnetatav kui müra².

Määruse lisa sätestab üldvibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes. Piirväärtused põhinevad rahvusvahelise standardi ISO 2631-2 soovitusel, mida kasutatakse laialdaselt paljudes Euroopa riikides (sh Saksamaa, Rootsi, Holland jt). Standardis määratakse inimeste kokkupuute hindamiseks korrigeeritud vibrokiirendus a_w , mis võtab arvesse vibratsiooni suunda ja sagedusvahemikku (1–80 Hz).

Piirväärtused on määratud elamute ja ühiskasutusega hoonete kohta eraldi, arvestades inimeste viibimise aega ja tundlikkust. Samuti on määratud madalamad sihtväärtused öisel ajal, kuna vibratsioon võib une ajal oluliselt häirida inimese taastumist ja põhjustada stressi.

Lisa eristab pidevvibratsiooni ja impulssvibratsiooni, võimaldades hinnata ka lühiajalisi, kuid tugeva mõjuga sündmusi (nt löök, kukkumine, ehitustöö).

Lisaks elamutele ja ühiskondlikele hoonetele on määratud rangemad sihtväärtused kriitilistele aladele, nagu haiglate operatsioonisaalid või teadusasutused, kus vibratsioon võib mõjutada seadmete tööd või protseduuri ohutust.

Määruse piirväärtused võimaldavad objektiivselt hinnata vibratsioonitaset ning vajaduse korral võtta kasutusele ohutusmeetmed või muuta ehitus- ja planeerimisotsuseid.

---

² World Health Organization (WHO) – “Night Noise Guidelines for Europe”, 2009.

Paragrahv 3 sätestab üldvibratsiooni hindamise korra, mis sätestab mõõtevahendite, mõõtja ning mõõtmise vastavuse nõuded. Lõike 1 eesmärk on tagada, et üldvibratsiooni hindamine toimub usaldusväärsete, kalibreeritud ja rahvusvaheliselt aktsepteeritud meetodite alusel, mis võimaldavad võrreldavat ja teaduslikult põhjendatud tulemuste tõlgendamist.

Mõõtmise kvaliteedi ja usaldusväärsuse tagamiseks tuleb järgida asjakohaseid tehnilisi standardeid ja soovitusi, sealhulgas näiteks ISO 2631-2 (üldvibratsioon hoonetes, et hinnata inimeste tervisemõjusid ja häiringut, keskendub vibratsioonile hoonetes, kus inimesed püsivalt elavad või töötavad), BS 6472-1:2008 (Briti standard, mis annab praktilised juhised vibratsiooni hindamiseks hoonetes elanike mugavuse ja häiringute osas), ISO 8041 (mõõteriistade nõuded), DIN 4150-2 (käsitleb pinna kaudu levivat vibratsiooni, mis mõjutab inimesi läbi hoone struktuuri) jt asjakohased valdkonna standardid. Hindamise ja mõõtmise aluseks olevad standardid valitakse vastavalt olukorrale (nt hoonetüüp, vibratsiooniallikas) ning nende kasutamisel tuleb tagada jälgitavus, kalibreeritus ning vastavus metoodika täpsusklassidele.

Et tagada järelevalve ja vaidluste korral usaldusväärsus, objektiivsus ja ühte alusandmestik, peab vibratsiooni mõõtmine toimuma akrediteeritud isiku või labori poolt, kellel on mõõteseaduse § 5 lõike 5 kehtestatud määruse³ alusel välja antud akrediteerimistunnistus, või kompetentsust tõendav tunnistus (nt valdkondliku pädevuse või kvalifikatsiooni osas). See tagab mõõtja sõltumatuse ja usaldusväärsuse, võrreldava kvaliteeditaseme ning objektiivse aluse, mille põhjal teha otsuseid elukeskkonna häiringute ja tervisemõjude osas.

Paragrahvis 4 sätestatakse määruse jõustumisajana 1. september 2025. a, mis on rahvatervishoiu seaduse jõustumise aeg.

Määruse lisas sätestatakse üldvibratsiooni piirväärtused. Selgitus lisaga kehtestatavate piirväärtuste kohta on leitav paragrahvi 2 juures.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisega ega ole vastuolus ELi õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse kehtestamise aluseks oleva volitusnormi alusel kaasajastatakse senini elukeskkonna vibratsioonile kehtinud tervisekaitsenõuded ning kehtestatakse määruse uus redaktsioon. Uue määrusega ei tehta sisulisi muudatusi võrreldes kehtiva määrusega, seetõttu mõjud puuduvad.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega täiendavaid tulusid ega püsikulusid riigiasutustele ei kaasne. Määruse ajakohastamisega seoses on vaja Terviseameti järelevalvesüsteemi MEIS muudatusteks ühekordse kuluna kokku 5000 eurot (IT-arendused). Seda taotletakse RES 2026–2029 raames.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. septembril 2025. a. Jõustumisaeg on seotud uue rahvatervishoiu seaduse jõustumise ajaga.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

³ Majandus- ja taristuministri 13.12.2018 määrus 64 „[Nõuded mõõteprotseduurile ja mõõtja erialasele pädevusele ning pädevuse hindamise ja tõendamise kord](#)“

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Kliimaministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Terviseametile, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Tallinna Tehnikaülikoolile, Tartu Ülikoolile, Eesti Arhitektide Liidule, Eesti Ehitusettevõtjate Liidule, Eesti Kinnisvarafirmade Liidule, Eesti Ehitusinseneride Liidule, Eesti Planeerijate Ühingule, Akustainsener OÜ-le, Akukon Eesti OÜ-le, Kajaja Acoustics OÜ-le ja FIE-le Linda Madalik.